

De advocaat die zijn „cliënten" aanklaagt

UIT DE SCHRIFT

Er is één die u aanklaagt, n.l. Mozes, op wien gij gehoopt hebt. Joh. 5:45.

Het vijfde hoofdstuk van het Johannes-evangelie is weer vol van dispuut. En het eindigt buitengewoon scherp: hoe kunt gij gelooven? „Gelooven", dat staat daar zoo maar „absoluut": ge kunt dat niet. Moet ik u, zoo vraagt Christus aan de Joden, moet ik u aanklagen bij den Vader? En denkt ge soms, dat ik daar overal zit te broeden? Niet eens nodig. De aanklager is er al: het is nu net precies de man, dien gij als advocaat meent te kunnen interesseeren voor uw geval. Ja, van wien gij vermoedt, dat hij zich op uw „zaak" zal werpen met alle macht, om u bij God te verdedigen. Die advocaat zal van u straks zeggen: zulke cliënten laat ik loopen; inplaats van hun zaak te verdedigen, zal ik hen in staat van beschuldiging stellen.

Christus spreekt dus tot deze Joden in termen, die aan een rechtsprocedure ontleend zijn. Er is een Rechter; een forum; een aanklager, en men zoekt naar een verdediger. De Joden klagen den Nazarener aan; en „hopen" voor zichzelf op Mozes, vs 46.

„Hopen" wil hier zeggen: meenen, dat men op hem kan rekenen in de procedure zoowel in de zaak tegen den Nazarener, als ook in de zaak van de aanklagers van den Nazarener zelf. Want ook die is er. Een man-der-wet is eigenlijk altijd onzeker: gaat hij nu den hemel in, of wordt het toch nog de hel? De balans klopt immers nooit? Maar toch, ze hebben zoo zich uitgesloofd, dat ze wel hopen, dat die heele „Mozes", dat wil zeggen: al zijn boeken, wetten, instellingen, de complete en complexe Mozes, hun advocaat-à-décharge zal zijn, als eenmaal God de boeken openwerpt. Dien completen Mozes keeren ze dus alvast tegen den Nazarener: die zal het met Mozes te kwada hebben, straks.

Nu keert Christus de rollen om. Van Hem verwachten ze, dat Hij hun aanklager wil wezen? Niet noodig: er is al een aanklager tegen hen, en dat is juist die Mozes, op wiens pleidooi-ten-gunste ze hadden gerekend.

Want wat de zaak-van-den-Nazarener zelf betreft: Mozes is vóór Hem. De complete Mozes heeft in heel zijn schriftelijke werkzaamheid geschreven over den in den Nazarener verschenen Messias. Hij wist al, zoo als trouwens later ook Paulus uit Mozes' afscheide (een terugblik!) weet aan te halen: hij wist al alles van de genade, die het einddoel van de wet is (Deut. 30:11-14 en Rom. 10:6-8). Dat wil dus zeggen: heel de Mozaische openbaring, inclusief zijn methodisch-pedagogisch ingerichte wettencyclus, was evangelisch gericht. Evangelie is het einddoel der wet. Het was de EVANGELIST Mozes, die tot GETUIGE nam hemel en aarde, dat hij leven en dood had verkondigd ALS evangelist (Deut. 30:19, 20). Daar hebt ge de éénheid van wet en evangelie reeds bij Mozes!

Nu, dat probleem houdt ook de Joden bezig. We zijn hier betrokken in een lang twistgesprek; en alles draaide om een door den Nazarener genezen patiënt in het „badwater" Bethesda.

Over zoo'n „badwater" hebben Joodsche rabbijnen hun gedachten laten gaan: want 'n hebreuwsch woord voor „h o o p" is „miqwèh"; 1 Kron. 29:15 Ezra 10:2; en Israëls God heet daarom „Miqwèh Jisraëel", de Hoop Israëls, Jer. 14:8; 17:13; 50:7. Nu wil het geval, dat de hebreuwsche taal hetzelfde woord „miqwèh" óók kent in de betekenis van „verzameling" (b.v. van water, Ex. 7:19; Lev. 11:36) of, kortweg, voor reservoir („miqwàh): Jes. 22:11. Koen vraagt nu een rabbijn: als nu in Jer. 17:13 Jahwe heet de „Miqwèh Jisraëel", waarom zouden men dan niet vertellen: het badwater van Israël? Wie „badwater" zegt, die zegt ook: d o o p w a t e r (b.v. bij een proselietendoop). O dat water! Zijn „miqwèh" reinigt ons, de doop behoudt ons (vgl. 1 Petr. 3:20). Het badwater reinigt de onreinen; alleen maar: men moet er in kunnen en mogen onderduiken; er moet er één zijn, die met verlof van God u erin laat neerdalen.

Nu was daar een man, die daar in Bethesda al zoo lang gelegen had; en hij had maar nooit zoo'n vriendelijk man, zoo'n paracleet, zoo'n advocaat, die voor hem pleiten wou bij God, dat het met hem wel in orde was; hij had geen vriendelijken bode om hem in het „Badwater Israëls" te Jeruzalem te doen onderduiken ter reiniging; de stakker zelf durfde niet; nomisten-leerlingen liggen óók altijd te zweven tusschen hoop en vrees. En toen had de Nazarener hem, zonder water, zóómaar pardoes door een machtwoord laten opstaan en wandelen: hij was ineens klaar: hij had op dezen weg een Paracleet gezien, en dan wel een, die zoo maar, zelfverzekerd, beschikte over het „Badwater Israëls", over de „Hope Israëls". Dat was ongehoord: wie zoo iets doet, die maakt zich schuldig aan blasphemie; hij maakt zich den Zoon Gods gelijk.

Vandaar die heftig disputerende Joden. Ze vragen Jezus of hij zich legitimeeren kan; de oude vraag. En bij voorbaat ontkennen ze, dat hij geldige papieren, een goede „Ausweis", zal kunnen vertoonen; hij

heeft vast geen „permit", althans niet één, dat goed gesigneerd is, door Mozes n.l.: want hij heeft nog pas den sabbath geschonden. Maar dan komt het hooge woord eruit. Gij Joden, en vooral gij, joodsche leiders, en wetgeleerden, gij weet alles en nog wat van de „Miqwèh Jisraëel"; en ge vertrouwt, dat als straks het uurtje slaat, Mozes u als paracleet in het badwater, in de „Miqwèh Jisraëel", zal werpen; dat hij uw publieke paracleet wel wezen zal; want och, ge hebt toch zoo'n prachtige staat van secure diensten. Maar er staat al een man klaar, om u bij het beslissende doopvont tegen te houden; uw kategoor, uw aanklager is hij, inplaats van uw synegor, uw paracleet-advocaat. Wie het is? Juist die Mozes, op wien ge hadt „gehoopt", die u de „miqwèh" was, omdat ge hem in qualiteit van wetgever, niet van evangelist, zoo trouw hebt gevolgd (vs 45). Mozes, uw „elpis" uw „h o o p", uw „miqwèh". Als ge dien Mozes maar goed gelezen hadt, dan zoudt ge hebben gezien, dat hij tenslotte evangelist is; en dat hij daarom juist NIET aan in-zich-zelf-ge-noeg-zamen om hun werken-van-wet, doch aan de op den Bondsgod hun „miqwèh", hun hoop, vanwege zijn GENADE bouwenden, het certificaat geeft van toegang tot den doop, het badwater, dat ons behoudt, ons Bethesda: 1 Petr. 3:21. Daarom zijn het de Schriften, (vs 39), en dus ook Mozes, die van en vóór den Nazarener „getuigen"; hier moet „getuigen" wéér worden verstaan als term uit het procesrecht. De thors, Mozes' geschriftenreeks, is doorlopende pleitrede vóór den Paracleet der vrije genade; want Mozes schreef over Christus (minstens) op vierderlei wijze: in historische berichten aangaande openbarings- en heilshistorie; in onderscheiden adumbratiefiguren (schaduwen); in bepaalde directe profetieën; en in het geven van de wet, die een paedagoog tot

Antwoord van Ds B. A. Bos aan „Assen" (Slot)

KERKELIJK LEVEN

We geven thans het slot van de B. A. Bos' antwoord aan den synodocratischen kerkeraad van Assen. Het begint aldus:

Want, broeders, door alle eeuwen heen is er een verschil van opvatting geweest inzake het verbond, zonder dat dit verschil de belijdenis der herk heeft geraakt. Hierin was men het in alle eeuwen eens, dat in het verbond de genade des Heeren heerst tot zaligheid, en dat de belofte die tot alle kinderen der gelovigen komt, een belofte die de volle Christus en al Zijn werk tot inhoud heeft, alleen krachtig doorwerkte tot zaligheid bij de uitverkoren bondelingen; dat Gods genade in het verbond soeverein is, en de mens van zijn kant de Heere niets kan bijbrengen; maar tevens dat naar Gods soevereinheid de verantwoordelijkheid van de mens niet is opgeheven. Ik meen, dat we het in de grond ook thans in dezen nog eens zijn, al zullen er accentverschillen blijven. Helaas is er het feit, dat ik ook thans nog van overtuiging ben, dat de leernitspraak der synode inzake het genadeverbond de lijn enger getrokken heeft dan Gods Woord dat doet, en ik hunker naar het ogenblik, dat weer dezelfde ruimte officieel wordt gegeven, die tevoren binnen onze Gereformeerde Kerken, waartoe ik nog meen te behoren, ondanks het feit, dat we uiteengingen, broeders, die op ondergeschikte punten niet gelijk dachten, samenbrachten.

Ons bezwaar is weer, dat er geredeneerd wordt over dogmatiek, dus over wat achter de uitspraken van '42 ligt, of achter de verwerping daarvan. We moeten blijven bij de UITSPRAKEN. En dan bij ALLE. En dan voorts: het gesprek zal moeten gaan over de besluiten, daarna volgende. Dit besluiten-complex heet immers wetgeving in wets-toepassing?

Daarna: Mijn persoonlijk gebed gaat dan ook dagelijkse op tot de Heere, dat Hij, die beloofd heeft Zijn Kerk te zullen bewaren, door haar te leiden in en te houden bij de Waarheid, met Zijn genade en Geest zo zal willen werken in de vergadering van Uw Synode — waartoe thans de voorbereidingen getroffen worden — dat we weer de weg tot elkaar zullen kunnen vinden, en Uw uitspraak betreffende mij effect zal kunnen hebben.

„De uitspraak betreffende mij", staat er. Maar het moet gaan over de uitspraken en besluiten, afgezien van welken persoon ook. Omdat alle besluiten ALLE personen raken, zoowel die toen uitgeworpen zijn, ALS die toen uitwierpen.

Terecht vervolgt ds Bos dan ook:

In de vierde plaats zou ik er met nadruk op willen wijzen, dat het niet mag gaan om mijn persoon.

Maar wat er thans volgt, kan ons weer niet zoc toespreken:

Het is waar — en ik ben dankbaar dat U dit erkent — dat ik de weg tot elkaar hartelijk zoek. Ik heb dit vroeger niet voldoende gedaan, en ik beled U in dezen mijn schuld.

Niet voldoende gezocht? Dat geldt van ieder werk: niet voldoende, niet sterk genoeg. Maar de vraag is: wat op papier staat, was dat naar de Schrift? Was het in beginsel schriftuurlijk? Moest

Christus was.¹⁾ Wie alleen een WET hoort, en de stem der vrije genade smoort, die hoopt op een advocaat, en krijgt een openbaren aanklager. Zijn ONGELOOF, DAT heeft hem veroordeeld. Geen Bethesda, geen doopvont zal hem redden. Want doopen, in de miqwèh onderduiken, dat is niet maar afgepoedeld worden naar het lichaam, doch dat is vragen (ambtelijk) om een goed geweten: rechtvaardiging door het geloof alleen (1 Petr. 3:20, 21).

K. S.

¹⁾ Joh. Ferus, In 8. S. Jesu Christi Euang. sec. Ioanum, Antverplae, 1556, 138, a. Zie ook Kittel over de Joodsche leer van een „hoop", die toch niet zeker was, bij rabbijnen-nomisten, 8. 524; zelfs slechte dingen vallen onder de „elpis", 526. — Over „miqwèh" als badge-gelegenheid, 8. Hammelburg, De Misjna, deel II, Séder Mo'ed, Amsterdam, voorw. Oct. 1939, bl. 253 („vooral noodig" voor wie den tempel wil bezoeken, die alleen reinen toeliet. — De in dit werk geciteerde plaats uit Jona VIII, 8-9, is, zelfs voor wie aan de woordspelling (van R. Akiba) inzake „miqwèh" niet al te veel crediet schenkt (wat overigens de kwestie niet is, omdat de vraag slechts is, waar de Joden crediet aan geven, die door Christus, die de harten kent, in hun eigen taal worden aangesproken), zeer leerzaam, zie bl. 352, op 9, 7 over het werkwoord qwh in Kal (Jes. 40:31, Ps. 25:3; 69:7) in Piel Gen. 49:18, hopen, verzamelen, vertrouwen, doch in niph'al, Jer. 3:17 zich verzamelen, vooral van water, Gen. 1:9; vandaar „miqwèh" als hoop, verwachting, Ezra 10:2; 1 Kron. 29:15, maar ook waterverzamelplaats, Ex. 7:19, Lev. 11:36; en in de rabbijnsche literatuur reinigingsbad, Zie ook bl. 353 over dat toekennen van den titel „reïnigingsbad" aan Jahwe, op Jer. 17:13, in verband met Ezech. 36:25, de paraneses: niet weer zondigen en denk daarbij aan Joh. 5:14. — Vergelijk in hetzelfde werk Mo'ed Katan, I, 1, over het herstel van de watervergaarplaatsen, badge-gelegenheden, (miqwèh), reinigingsbaden, minstens 3 kub. dl. groot (een zieke kan er niet in zonder vertrouwensman, dooper, parakeet), a.w. 544, vgl. bl. 140. Instructief is ook, in verband met de kwestie van de „miqwèh" of „miqwaath" het doopbad ter reiniging in allerlei cultische ramen (ook b. d. proselietendoop): I. H. Othonis Lexicon Rabbinico-Philologicum, Genevae, 1675, 337.

het ja of neen zijn op de door de anderen geformuleerde eischen?

Dan:

Door Gods genade meen ik me te hebben vrijgemaakt van de geest die ook mij in beslag had, waardoor ik steeds naar één kant keek, en veel te weinig naar BOVEN zag.

Wie naar „boven" ziet, moet daarna naar alle kanten zien. En als de uitdrijvingsactie van één kant komt, — en zoo IS het! — dan ook dien éénen kant in 't oog houden, b.v. door op vragen, en eischen die van dien éénen kant wélbe-wust gesteld worden, antwoorden in een antwoord, dat naar ALLE kanten uitziet. Als ds Bos destijds „NEEN" zei op valsche eischen, heeft hij daarin alle kanten uitgezien; alleen dat neen hielp immers allen? Verzwakking van dat zuivere „neen", of medewerking aan de tactiek van verdoezeling van de historie, dat is eerst recht naar één kant zien, en wel naar dien éénen kant verkeerd zien, en het gezicht van de menschen aan BEIDE kanten belemmeren. Verder:

Maar, wat is een mens, en wie ben ik, waar de Heere een twistzaak heeft met Zijn Kerk, die thans uiteengeslagen is? Wij moeten bereid zijn — en ik zeg met vrees en beving daartoe door Gods genade me bereid te menen — zelf weg te willen vallen, als Christus' zaak maar voortgang hebben mag.

Uitmennende taal. En daarom willen we liever sterven met 't schandemerk van dr J. Ridderbos, dan het merk der schande ongemerkt laten afnemen, zonder dat de twist des Woords tegen het uitroepen van de gehoorzaamheid tot een schandedaad (1944!) onbehaist blijft. We hooren:

De weg tot elkaar is een weg van veel zelfverloochening; een weg die vol ligt van menselijke stakets en gevoelheden, een weg die ook niet betreden kan worden, tenzij er is een groot geloof in de wondere trouw van de Zaligmaker die Zijn Kerk niet vergeten kan.

Ik ben 't er mee eens, als 't n.l. gaat over den GÉDEN „weg-tot-elkander". DIE kost inderdaad zelfverloochening. Evenals de GOEDE weg van elkander áf. DIE kost óók zelfverloochening. Zelfverloochening was er bij hen, die niet, om hun „positie" te behouden, de schapen der kudde overlieten aan kwade herders in een kwade weide. Maar een niet-goede weg, van elkaar áf, óf naar elkander heen, die kost geen zelfverloochening. Hij BEVordert de zelfhandhaving. Dan:

Ik meen, dat we over het verleden open met elkaar zullen moeten kunnen spreken, maar dat dit alleen mogelijk is, als we beheerst worden door de Geest die van Boven is, en die ons doet op wat in Christus is.

¹⁾ We hebben destijds ons antwoord op de „5 vragen" in een gesloten enveloppe ingediend, verzegeld en wel. En daaromheen 'n brief: denk nog eerst eens na, OF ge wel die antwoorden op UW vragen eischen moogt. Antwoord? Hoongelach, en — vandaag hebben ze kiespijn en geven nu ons de schuld!

„Open" om dan die ook o h beheerscht ds Bos? tucht, gaat vóór

We zullen indien voor een gezonde leven

Een basis rechtregelen ting van de door een s Dan kan w die zich ho is er". Ma door de ui wie zich aa v a n d e e eerst terug

Die bas belijdenis ons same synode sta starre ho zal zien, digheid za gij zijt on van Schri vermeende leg, kunn onze Belg

De „star" „star" dan Toornvliet naar Canos fronste? M beeksche vast. Maar waarheid.

Toepassin Nu mee hebt. Er weg waar aangedaan te plaats voor ons voor een niet wil Koning is gebed en

Dat „zo tegen re geschieden naar het 3 worsteling grafe hals? K de zonde, s t o e l e willen toep Dán zal l zondaraba vinden. G bij wie ove Kijk maar

Daarna: Maar e zelf is ge een beslu hebbende kerken g de ander alleen na Zijn gens geestelijk ken één maar ook dikwijls Heer al ten" en we zijn a

Als dat moeten st geloovigen allemaal g het nieuw KEUR v KNECHTI en dan de VOOR DE KEL 31, d e r v r dártegen teekenen; zijn?

Het slot We st Gods, mi missen d uiteengev vreugde ons aller die een moet zel geloofsof toch in weg tot